

NORDENCRANTZ, ANDERS
STOLPE, CARL

**Interims anmärkningar, wid professor
Christiernins stämning på commerce-rådet
och riddaren Nordencrantz. =Anon.=**

Stockholm, tryckt hos Carl Stolpe, 1771
1771

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

[NORDENCRA NTZ, A.] *Nordens Crantz*
1771

*juridisk
Rättshand
tryckta
(100)
1700-1820*

Interims

Nu m ä r k n i n g a r,

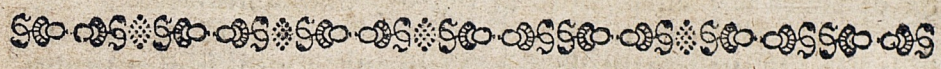
vid

Professor Christiernins Stämning

på

Commerce - Rådet och Riddaren

Nordencrantz.

SEDELHÄM;

Tryckt hos CARL STOLPE, 1771.

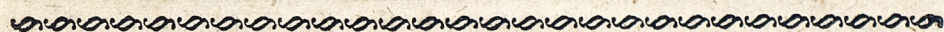

Företal.

Ut sådane Wettekstaper, sådane Lagar, sådane Reglor, och en sådan *Police*, som kunna och böra anses för de ensaldigaste, men tillika de redigaste, höra til et Samhälles eller Regements bestånd, för dess både ut- och inwärtas frid, och rolighet, och at så wäl deraf de enskilde lemmarnes, som *totalitetens* inbördes Kärlek, Förtröende och Christelig Sammanlesnad, tillika med Förswar emot både ut- och inwärtas wäld beror, äfwen at et så oföränderligt Mynt, Mått och Wigt wid magt hållis, som oföränderligheten af Lag och Säkerhet för hwar *individu* til lif, ära och egendom, det är en sanning, som i flere tidehwarf, besynnerligen i wårt eget, in uti sjelfwa högsta Lagstiftande och Lagstipande Magtterne, och äfwen Lärhusen af dem, som den tilwärande ungdomens underwisning varit anförtrodde, blifwit underkastad ej allenast olika meningar, utan ock så häftiga och *injuriöse* Skriftwäpningar och partier, som hota hela Regements *Constitutionen*, och både den Allmänne och enskilde Fri och Säkerheten med en farlig omhwalfning. Det äro sådane händelser, som bewisa swagheten af all människlig wäkt, otillräckeligen af många, så wäl som en endas insigter och styrel af Samhället, enskilde *Interessens*, egen nyttans och *Corruptioners* oerhörda kraft och wärkan m. m. då de äro understödde af myndige, men okunnige ensaldige, oförfarne, enskilde affigter hysande, fast med stora titlar beprydde män, hålft då de tillika äro understödde af tyft och hemlighetseder.

I alla förflutne tidehwarf äro i alle *Europäische* Länder uti desse ämnen underbara skiften förelupna, men icke en enda, som i underbarhet kan liknas med det som i Sverige sig tildragit, endast sedan 1734, men i synnerhet 1754; däruppå gifwes ej något *exempel* i Historien. Förwirringen och förbistringen både i allmänna och enskilt hushållning, har, dels okunnigheten, dels ensaldigheten, dels egennytan och dels hemliga *Interessen* wetat öfwerhölja med helt främmande orsaker; klaraste ljus och ostridigaste sanningar hafwa varit föraktade, begabbade och förföljde, pennor hafwa varit hyrde at småda, at en kårande *Bouffon* likaledes har blifwit brukat och hedrad af så kallade store, men nog nedrigt sinnade män, för at på öppen *Theater* göra begabberie åtlöje och förakt af en nitist och af allmänheten för dess skrifter hedrad man, för at i allmänhetens ögon, fast fruktlost göra dem föraktelige af orsak, at de dem sjelfwe icke förståde,
min;

mindre uti hwad fara Riket är, uti hwars styrel de Skola wara behjelpelige, och efteråt förmodeligen til belöning för en sådan *Boufon*, och tillika bedragare, til lasters och odygders upmuntran- de, med *Carakter* förlåna honom bestydd emot sine *Creditorer*, m. m. Det äro wanhedrande händelser. Ingen har dock låtit leda sig längre in uti en dåraktigare tienstaktighet af de hemliga *Interesserne* emot Riket, än *Herr Professoren Christiernin*. Han tyckes tillika hafwa welat göra sig namnkunnig hos efterwerlden på samma sätt, som *Herofkratus*, emedan Sweriges ofelbara fördärf skulle följa på des påstående, så framt icke något fel gifwits på förstån- det, eller at det blifwit förblindat af omätteligit begär efter för- tienst, lika på hwad sätt den kunnat winnas. Utaf följande an- märkningar wid des *Vice Versa* Stämning til 2:ne Domstolar på en gång i enahanda mål, som angår Kongl. Maj:ts och Rikens Ständers Sörfattningar, och tillhörer dem sielwe at döma om, emedan han sig däremot i högsta måtto förgräp, kan dömas om föregående omdöme öfwer des företagande har god grund eller ej.

Professoren i Upsala, Doct. Pet. N. Christiernin, har nyligen genom Trycket kundgjordt en wifewerfa Stämning på Commerce Rådet och Riddaren Nordencrantz, öfwer åtskillige mål, och det, utan at hafwa afwaktat, mindre bifogat, hwarken swar, ransakning eller Dom, hwilket steg hos Allmänheten upwäkt den anmärkning, såsom låge den Professorens affigt härunder förborgad, at wiija anten med sal- sfa upgifter til sin fördel förut intaga både domare och allmänhet, eller ock bedraga bägge två. På hwilkendera sidan det ock slog ut, bleswe et uppenbart misßbruk af Friheten i tryck det wifwaste.

Jag har fördensfull underrättadt mig om denne saks sammanhang, och funnit det sådant, som följer.

År 1760, begynte Proffessoren Christiernin just wid den tid, som den gamla Ost: Indiske Octroijen gick til ända, och en ny negotierades, och flere anstalter widtogos emot Coursens stegring, at utgifwa i tryc- ket Disputationer och föreläsningar, om Ost: Indiske Handeln, Mynt och Wäxel: Cours. Åtskillige Auctorer, under åtskillige titlar gosswo öfwen 1761, 62, 67 och 68 därpå swar, hwilka af Professoren med otidig- heter och stickande genswar bemöttes, och ändteligen under påstående

Midsdag 1769 utgaf han en småbeskrift emot Commerce-Rådet under titel af Nördencrantzes Finance-Systeme, för hwilken Professorens 1770 blef stämnd, och til ansvar ständ insför Venerandi Consistorium i Upsala; Han kunde så mycket mindre beskönja denne småbeskriften med någon anledning därtill utaf 1768 års anmärkningar, som han uti 1771 års stämning, sagt sig då nyligen hafwa fädt kundskap. Han bödd wäl til någon tid 1770 at dölja sig bakom Boktryckaren, sökte och eljest andra undanflugter at swara, men måste omsider därän; och som Dom til dess nöje icke torde utfalla; så har han til widare undanflugter i Upsala, sedan hufwudsaken war ut agerad, begäret vice värfa Sämning: Men utan at afwakta Venerandi Consistorii utslag, också begäret en sådan hos Stockholms Stads Rådnärs Rätt, samt utdragit sine Käromål utur en Skrift, som 1768 emot honom utgafs, under namn af Anmärkningar wid Adjunkten Doct. Christiernins Föreläsningars andra Del, om Mynt och Wäxel Cours.

Uti Utdragen af desse sine Käromål, har han icke allenast förteगत alla sina egna orwettiga, retande och stickande, samt injurieuse skrifter emot både Regerings- och Ständers Författningar, och sine Wederdelomån, med hwilka han gifwit anledning til desse widlyftigheter; Men däremot ifrigt förswarat, ej allenast de största misbrök af desse Författningar, så wäl som sine egne farligt och skadelige satser, utan och uti de gjorde Utdragen af sine Käromål wid hwart och et mål gått förbi både Antecedentia och Consequentia, och därmed gifwit de Utdragne orden en hel annan mening, än de i sin sammanlagde stämning innebära.

Nu aldenstund Herr Professorens uti sin stämning citerat sidorne, hwarutur han sine Käromål utdragit; så bilägges och här hellswa hufwudskriften, hwarutur utdragen äro gjorde, på det läsaren hells, då jämförelse göres af de föregående och efterföljande meningar, må kunna se, om icke hwarje mening då får en helt annan betydelse, samt om icke hwar enda af des klago-puncter är Herr Professorens redan öfwerbewiste uti hellswa den skriften, hwarutur han utdragen gjort; Hwar på följer af sig hells, dels at utdragen äro falskeligen gjorde, dels at han hells icke blifwit warse, at han således icke utdragit annat, än sådant, som tillika är bewist, at han är skyldig til.

Herr Professorens, at göra sin talan så mycket mera lysande, har uti de utdragne meningar tillsparat sig nittion puncter, som betydde et och samma, som för exempel utdragen af sidorne 6, 7, 8, 13, 15, 16, 23, 28, 31, 33 och 34. Förutan det, at man finner dem allesammans bewiste uti hellswa den skriften, hwarutur de äro tagne, så bewises de än widare med des enträgna påstående om 72 Marks Cours,

och

och därmed fast Indirecte, tablar Kongl. Maj:ts och Rikens Ständers Sörfattningar om Coursens reduction och de 105 Tunner Gulds derpå gjorde kostnad, och tillika förswarar de första misbruk, skador och olyckor för hela Riket, Kronan, Banquen, Penninge: löntagande Staterna och Underfätare, som ifrån desse misbruk härrördt.

När han uti sine Skrifter påstår det, Banquen utgifwit sine Sedlar på Glantar, så är också bewist det, som honom förwites, sidor 8, 15, 16, 17, 20, 24, 31, 35 och 37:de.

När des Disputationer om Okindiffe Handeln, des Föreläsningar, om Mynt: och Cours, des Swar på de 37 Frågor i Bihanget och des så kallade Nordencrantz Finance-Systeme, m. m. läses; Så befinnes han också skyldig til alt det, som han sjelf utdragit, sid. 28, 30, 32, 33, samt til följte deraf sjelf satt i Fråga, huruwida han kan blifwa ansedd för en wärdig Ledamot af et Lustert Lärohus och en stickelig Informator för en Ungdom i dygd, goda seder, tänke: och et ansständigt Skriffätt.

De 7, 8, 13, 15, 16, 17, ända til den 24, och flere citationer bestyrkes ock nogsamnt genom de tida Banquerouteurer, Cassiones bonorum och årskillige Banco - Bersenters förhållande, som alt äro effecter af Coursens Stegring och Fall, hwilka Herr Professoren påstår icke göra Riket hwarken nytta eller skada.

När för öfrigt endast de bilagde Påminnelser af 1761, Förklaring af 1767 och Anmärkningar af 1768 läses, fastmer de Fyra Delar af Bekymmerlösa Stunders Tankar med deras Bihang och 3 Delar om Hemligheter; så blifwer det öfwertygeligit bewist, at HerrProfessoren i 10 års tid anfördt et Pennckrig emot Regering, Ständer, Kronan, Banquen och hela Riket, och dermed åstadkommit ibland Allmänheten så mycken oro och misnöje emot dem, som kunnat blifwa af farligaste följder, så framt Nordencrantz icke gjordt obstat och förswarat samteligas Rättigheter, samt uppenbarat alla förelupne hemliga misbruk til deras förkränkande, som Herr Professoren så ifrigt förswarat; twärtemot Regerings och Ständers alswarsamma och tida anstalter deremot.

Uppå Herr Professorens Disputation af 1768 om Okindiffe Handalen läses et Swar uti Bekymmerlösa Stunders Tankars 4:de Del, ifrån sidan 27 til 56, också den 5:te, 6:te och 7:de §. §. i samma del, som rörer Herr Professorens så kallade heder, mer än alla de Citationer, som han gjordt utur Anmärkningarne; men deremot icke det minsta klagomål anfördt. Både han och des principaler torde hafwa sedt faran at röra derwid, och derföre med stillatigande gådt det förbi.

Detta är dock det viktigaste ämne för en Actor Publicus, på hela Rikets vägnar, at införtra Herr Professorens Swar deruppå; Ty deruti har han agerat uppenbarligen emot hela Rikets Interesse och förtegat sådana händelser, som kunna blifwa Rikets största olycka.

I fall Riket icke hade för ögonen alla desse grymma wärkeliga effekter af de misbruk, som varit föröfwade med lån i Banquen, Coursens stgring och Fällande, som Herr Professorens så ifrigt förswara, och Herr Professorens endast wille betänka både de Allmänna och enskildta Förluster som derpå följdt, all Credits och Säkerhets ruin, all nöd jämmer, flakaan och oro, som derigenom i Landet blifwit upwäckt i alla Publique Cassors och Banquens tillika med alla Naringars tillstånd, som är en följd deraf: Fruktlosheten af Regerings och Ständers tida öfwerläggningar och hjelp emot alle dese misbruk; förlägenheter, hwaruti de nu mera äro råfada om något hjelpemedel deremot; den ändalyckt, hwarmed alt detta ännu i framtiden hotar hela Riket, Regeringsfättet och Friheten; Så tyckes såsom borde Herr Professorens sjelf kunna se förmåtenheten af dese continuerande ifwer uti orsakernes Försvar, och tillika den fara, för hwilken han sig sjelf blottställer, både inför Regering och Ständer sjelfwa, som omsider icke lärer underlåta at kalla honom dertföre i förhör och ansvar.

Som det icke sela kan, at ju icke Herr Christiernin såsom Professor och en Ungdoms Informator wid et Lärohus, måste hafwa sig bekant det som publicuet i Trycket kundgjordt är, såsom Råds Protocollet af den 2 November 1756, Contracterne med Wäxel; Contoiren af 1743, 56, 57 och 58. Dito, om Pommerska; och Circulations Wäxlarne af 1761 och 62, Secrete-Utsfortets Protocoll af den 7 Martii, 7 Junii, 2, 7, 32 Augusti och 20 Sept. 1756, Dito af den 2 October 1766, Dito Riksens Ständers af samma dag, med flere; Så måste han och sedt, huru drifstigt han uti sine Föreläsningar, och ännu nyligen Venerandum Consistorium i Upsala talat och opponerat sig emot alle dese Riksens Ständers utlåtelse och anstalter emot alla de misbruk, som han ändock förswarar.

Han har wäl haft försyn at nämna och directe attaquera Regering och Ständer, men icke dese mindre gjordt detsamma i Nordenerantz Person, i mening, at ingen skulle blifwa det warse och således icke wara någon fara derwid.

Icke eller kan det wara honom obekant, at uti flere Skrifter warit påstådt, at, om, efter dese påstående 72 Marks Cours blifwer med Lag faststaldt; så wore det en Banquerout på halfwa Capitaler af 400:de Tunnor Guld löpande Sedelstock; lika förlust för alle Penninge-löntagare

Linn för

gare och lika stor förlust för Banquen och alla dem som Banco-Sedlar i händer hafwa.

Detta leder å ena sidan at upwäcka mistroende til, och miscredit för både Regering, Ständer och Banque, och å andra sidan til Creditorers ruin och förlust af flere Millioner til Debitorers fördel. Icke desmindre forisar Herr Professorens i samma påstående, och fölgakteligen utgöde detsamma den wärsta af alla de Carakterer han gifwit hself.

Som til följe häraf den Frågan kan få rum, om icke Regering och Ständer äro Herr Professorens rätta Parter; Så följer derpå först den andra, huruwida en Råmnårs-Råmmare är deras Forum; Och för det tredje, om icke Ständers ankomst böde afwaktas at kunna blifwa afhörde.

Sidan 34:de i des Föreläsningar, säger han, at af Wärelens högre eller lägre räknewärde, har Riket hwarken winst eller förlust.

Oaktadt de missfärelser, som 1761, uti Påminnelser stältes honom under ögonen; så fortfor han dock i sine Föreläsningars 2:dra Del, at påstå. 1:mo, at Slantar woro Rikets och Banquens Huswudmynt. 2:do, at Banquen utgifwit sine Sedlar på Slantars wärde. 3:o Worre skadeligt fölla Courten. 4:o Dermed tadlat Rikets Ständers anskalter. 5:o förtydte Kongl. Maj:ts Försäkrings 18:de §. och Regerings Formens 9 §. Ignorant deruti, at, sedan 1730 til 1766, endast 60 Tunnor Guld i Slantar blifwit tilmyntade; men öfwer 500 Tunnor Guld i Sedlar utgifne, utan at en slant derföre i Banquen blifwit insatt; Derpå följer, at Herr Professorens är en Osanningsman, samt en okunnig Lärare för en Ungdom. Läs vidare Anmärkningarne af 1768.

När en Guds Ords Lärare oaktadt alla Warningar fortfor uti förföriffe och kätteriske Lärosatser så aflutes han ifrån sitt Åmbete; Så tyckes såsom på kätteriske Lärosatser i Publique, Oeconomie - och Financesaker böde följa det samma, emedan dermed kan göras et Samhälle så stor skada som med det söras; Men dimission är icke nog, då det sker af egen nytta eller ondt upfat.

Herr Professorens lamenterar öfwer lidande til sin heder och reputation, men huru kan han påstå mer omhet hos andra, än han har för sig hself.

Allsinga kunna wara wanhederligare en för Professor, än både tankearne, ämnen och skrifsättet i des egna Skrifteer. Allsintet kan wara anstößeligare emot Regering, Ständer, Arbarhet, Sanning och Sundt förnuft, än som finnes i denne Auctorens; Så omdöjeligt det är at tala om några grymheter och laster utan at nämna Uphofsmanen, när de gjordt

fig Heltve kunnige, så omöjeligt är det at tala om och refutera alla de willkareller, som äro yrkade om Cours, Mynt, Oskindiffe Handelen och alt det onda, som i Landet dermed åstadkommit blifwit, om alla förebråelser, som Regering och Ständer gjorde äro, utan at tillika nämna Professor Christiernia wid sitt namn, efter han sig self icke förboldt såsom Auctor til de Skrifter, hwaruti alt det förelupne onda ifrigt förswäras, oaktadt det öfvergår alt det onda, som i något Land kunnat åstadkommas; ty efter Secrete - Utskotts - Protocoll af den 20 September 1765, har Riket genom Wäpels - Rytterie ifrån 1747 til 64, förlorad

Dito Kronan uti Tull, &c.	78,262,353
Dito, efter Protocoll af den 17 April 1765 på Wäpels Courten	12,678,711
Dito, efter Betänlandet af 1765 på accorderne om Circulations - Wäpels	36,625,908
Dito, efter Anmärkningar wid Pommeriska myntet	24,000,00
Dito Kronan i sine Penninge - Inkomster	11,500,416
Hwaruti Penninge - löntagare tagit del för 39 Millioner	42,000,000
Dito, efter Secrete - Utskotts af den 7 Martii 1765 uti Krigs - omkostningar	93,000,000
Dito Banquen	189,000,000

endast til 1765.

Men alla desse förluster stiga til denne tid långt högre, oberäknad alt redbart Mynts - förlust en odrägelig både Kronans och Privatorum skuld, oberäknadt Städernes samt deras Magistraters och hela Prästerskapets, Kyrkans och Hospitalers förluster. Af alt detta påstår Herr Professoren at Riket har ingen skada.

Herr Professoren har således icke stämt en Procces emot Nordencrantz, om några ords betydelse, som angå dess person, utan uti Dio är tillbaka uppenbarligen i Trycket förde en Criminal - Procces inför hela Riket, emot hela Riket; Hwarföre det ock åligger Rikets Ombudsmän at förswara Riket, des Regering och Ständer emot Herr Professoren och icke Nordencrantz. Han har meriter nog deruti, at han gifwit dem uplysningar och anledningingar at bruka deras Ambetens myndighet emot honom och icke låta en så stor sak ankomma på en enskildt persons omsorg.

Nordencrants lærer nog förswara hwad han sagt om Herr Professorens person: Huswudsakens förswar åligger honom icke.

Wissa Rikets Ombudsmän, som åligger at wårda Rikets, Kronans, Banquens, Undersätares och Rikets Berjeninges Rätt och Säkerhet,

hett samt förswara Regerings och Ständers heder och anstalter emot så stora brott, och missbruk, som blifwit angifuel; så beror det af deras wälbehag.

Til detta påståendet gifwes så mycket större anledning, som Kongl. Majt helf, uti Nådig Skrifwelse och befallning af den 30 Martii 1768, til då warande Her Justitiæ Cancelleren, icke allenast rubricerat Herr Professorns Föreläsningar, på et mindre tjänligt sätt röra Riktsens Ständer och deras Författningar samt förtjena des mer upmärksamhet som utgifwaren wore en Lärare wid en *Academie*, och hade sig ombetrodt, at uti det som rörde Rikets Allmänna hushållning, gifwa ungdomen mogen och sund underwisning samt böja dem til Laglydnad och aktning för Högsta Magten och des göromål, 2c. utan ock derföre Lagligen tiltalas.

In för Herr Justitiæ Cancelleren använder Herr Professoren all sin förmåga, wäktalighet och Mechaphysique, at bewisa det han icke ment hwarken Riktsens Råd eller Ständer med sine förmättna Critiquer, utan endast sine ensfilte wederdelomån; Men ju mer möda han dertil använder, ju mer han snärjer och binder sig helf, och altsammans, leder til förswar af 72 Marks Cours. Til Rådets samt Ständers besyillande för des hastiga fall 1767, dölsjer ock på et konstigt sätt, at det äro några Wäpeltwingslare och Banco-Debitorer, hans wänner hwarv Advocat han är emot både Råd Ständer och hela Riket, som warit uphofsman först til Stegringen, sedan til fallet, alt efter deras ensfilte Interessens ombyten.

Det är förut bewist huru 1761 och 62, at låcka in Utländske Subscriptioner för nya Ost-Indiska Compagniet, Coursen Stegrades til 108 Mark: Dito huru Compagniet försköt Kronan 30 Tunnor Guld til lika hög Cours. Dito genom Lätterie åt Kronan, öfwer 100 Tunnor Guld emot 6 proCent, med tilstånd at på Lättsedlarne få låna i Banquen til 4 proCent. Dito, at circulera med Wäpeltwingslare och få dem betalte wid förfallotiden efter gångbar Cours, som alt bidrog til Coursens Stegring; Men huru 1763, sedan par Millioner Riksdaler Banco woro indragne til 100 à 108 Mark, Neufvills Banquerout hände, wære Wäpeltwingslare samma år twunge sine Utländske Creditorer at förlikas med sig om betalning efter 4 år, som inträffade 1767, samt at då sammansätta tre stora Interellen på en gång at fälla Coursen: 1:0 at til 42 Mark så de 30 Tunnor Guld betalte som då woro lånte af Ost-Indiske Direction til 108 Mark. Dito, at til 42 Marks Cours betala de lån på Lättsedlar, som woro gjorde i Banquen til 100 à 108, och 3:0, at få göra Remisser til 42 Mark för par Millioner Riksdaler Banco som woro indragne til 100 à 108 Mark.

Herr Professorens har gjordt så mycket som af des förmåga berodt, at å ena sidan förswara Courzens stegring til 72 Mark, och å den andra upwäckta firi och klagan emot Råd och Ständer öfwer des hastiga fall, hwaruti de ingen del hade; Men icke des mindre på det förmåtnaste sätt lämpar til dem ordspråket *Stulti dum vitant vitia, in contraria ruunt*; Ty det är icke des wedersparter, som stegrat och fält Courzen, icke eller Råd och Ständer, utan des wänner för hwilka han Advocerar.

Så framt Herr Professorens uti sin Lagfarenhet, påbegynte Process och förmåtna besyffningar emot Råd, Ständer och hela Riket, angående 72 Marks Cours och des hastiga fall 1767 tillika med deras följder, icke kan åtskilda ordsakerna och deras *Effekter* ifrån hwar andra, utan at på en gång måste dömas öfwer bägge; så kan han icke eller undgå det omdömet, at i förswar af några Wäpeltjyftare och Banco-Debitorer hafwa Insulterat både Rikens Råd och Ständer, och så med sine Skrifter förledt både Ungdom och Allmänhet, och derefter anses börr.

Det är och troligt at om 1768 alla de kundskaper i desse saker warit så wäl bekante, som nu; så hade och Herr Justitiæ Cancellarens utlåtande om Herr Professorens Skrifter icke blifwit så mildrande som de blefwo.

Men i fall denne Herr Justitiæ Cancellarens mildhet och talan skulle hafwa stedd på något afswarsammare sätt så är twifwelaktigt, om det hade wärkat någon förbättring och mer försiktighet hos Herr Professorens, emedan des föresatts tyckes wara, med sine Critiquer under Nordenerantzens namn fördomma Högsta Magtens hållsamma författningar, och dersöre tyckes han förtjåna en afswarsam Correction. Och Häruppå följer åter den frågan, om en Rådmåns Råmmare är det Forum, som öfwer desse saker döma kan, och hwilka häruti äro de rätta Parter. Ty när Kongl. Maj:t sjelf i Råden yrkat det samma emot Professor Christiernin, som Nordenerantz och flere enskilt Personer, och åswen lika nådigt befalt des högsta Ombudsman at titala honom dersöre, förmodeligen det också torde göra, efter han fortfar med sina Critiquer; så tyckes en enskilt Underfåte icke åligga den skyldighet, at swara Herr Professorens uti lika saker.

Uti sin Förklaring inför Herr Justitiæ Cancellaren säger Herr Professorens ännu vidare. „Jag hörrer åtskillige af Rikens Ständers Ledamöter ån klaga öfwer Courzens hastiga fall, med försåkran, at wi i nästa Riks-dags Tidningar skola ofelbart så låsa en bedröfwelig berättelse derom, at Operationerna til Courzens Reduction förorsakat Riket och Underfåtare så långt större och kånbarare skada; ån alla olågenheter, som fölgt på des stegring“.

Utaf föregående upgifter på Förlusterne wid Stegringen då de jämföres med förlusterne wid faller, kan dömas, om Herr Professoren raisonerar som en Ignorant eller Advocat för några Wäpeltjufvar, emot Riket, Kronan, Banquen och Undersätare i gemen, de förre til fördel och Försvar. För det andra nämner Han icke hwem det war, som så hastigt fällde Courfen, emedan Kongl. Maj:it endast fastställte honom til 42 Mark, sedan den dit war fäld, på det den ej mer skulle stegras. Hwem war det då som fällde honom? De samma, som förut hade stegrat honom.

Hwarsföre? Dersföre at de 1767, fingo et större Interesse i faller, än de hade förut uti Stegringen. Hwilka woro dese? De samme, som Herr Professoren uti sine Skrifter såsom Advocat plaiderar före emot alla dem som hade Interesse i Coursens fall, som war hela Riket, Kronan, Banquen, Penninge: Löntagande Betjäningen, alla Regementter som stå på wäpward fot och hafwa Penninge: Löner, och den fattige. Herr Professoren i all sin inbillade kloshet war dum nog, at icke begripa des Principalers förändrade Interesse ifrån Coursens stegring til et hastigt fallande, men ändå förmåten nog, at skylla faller på Regeringens anstalter, sedan det war skedd, förmodeligen i affigt at der med dölja uphofsmanne, sine Wänner och Principaler, för hwilka Han både emot Regerings och Ständers hållsamma anstalter, på et nog förföriskt och uproriskt sätt i sine Skrifter plaiderar, men ändå förmåten nog, at inför Herr Justitiae Cancelleren påstå, at så weta sina Delatorer, när han sielf med sina egna Skrifter warit sin egen Delator, både såsom en Ignorant och Riksfördärfweligt enskildt Interesses Advocat, och tillika en så wäl osanningars utspredare som en pasquillant. Hwarsföre han och är instämd til wederbörlig domstol. Bewis deruppå gifwes nogsam uti bilagde Skrifter, förutan hwad förut anförde finnes.

På det nu beskrefna sättet blef faller också skadeligt för några enskilt: men ej så skadeligt för Riket, Kronan, Banquen, Löntagare och Allmänheten, som stegringen. Til Wäpeltjufwars och Debitorers tjänst på Rikets och Creditorers omkostnad föreslår han wäl alla Löners fördubbling efter 72 Mark, men kan ej försäkra, at icke Courfen sedan kan stegras til ännu dubbelt, då Löntagare äro i samma belägenhet, som förut.

Nu aldenstund Herr Professoren uti 1768 års Anmärkingar wid des Skrifter sunnit så många anledning ar til flagomål, hwarsföre har han icke sunnit lika anledning ar uti de påminnelser, som gjordes derwid 1761 och 1769 om Ost- Indiske Ostroyen? som han icke kan förebära någon osunnighet derom, lika som han gjort om anmärkingarne af 1768, emedan han dem också med osidigheter bemödt, men ej med skäl beswarat;

rat, så bör han nu, om han i Allmänhetens ögon wil passera för en hederlig Man, deruppå gifwa swar, och på det ingen skunnighet derom än vidare må kunna förebåras; Så bilägges här å nyo samma påminnelser; följer icke ännu en grundelig wedertläggning af det ena så wäl, som det andra; så ser han wäl sjelf ännu vidare icke kunna undgå at blifwa ansedd, antingen såsom en sådan, som han sig sjelf i sitt Stämmings Memorial afmålat, eller såsom någre egenlyttiga Wäpeltwängares, Banco - Dibitorers och Ost - Indiske Directeurers Advocat, emot både Riket, Regering, Ständer, Kronan, Bank, Penninge - Löntagare, Enkor, Faderlösa Barn, Fattige, Undersätare i gemen, och äfwen både Soldatarnas Sanningar, Allmänt begrep och sundt förnuft, hwilkas enda och ej nog berömmvärde och oberättiga försvarare Nordencrantz i flere år varit emot Professoren och hela dess anhang; Undersamt wore ock, om han uti alle desse orimligheter trodde sig hos någon Domare kunna få medhåll emot hela Riket och deras egna Rättigheter, såsom både Undersätare, Amtebsmän och Penninge Löntagande.

Swagheter böra bemötas och willfarelser rättas med sakt mod, Personelle rättigheter försvaras med anständighet och Lag; Men då et helt Rike, dess Regering och Ständer, enwist, förmålit och utan återwändande angripes til Heder, Existimation, Säkerhet och bestånd, samt tyckes wilja i grund ruineras för någre enffölte Interessen; så gifwes inga ord så afswarsamma som icke böra tillåtas. I fall något felaktigt finnes på Nordencrantzes sida, så består det deruti at han kunnat lesra i sin enslighet och stillhet, besparad hälsa, Arbete och kostnad, och låtit Christiernin tillika med det onda rafa utan återwändande.

Om wi så lof at döma efter Allmänhetens Röst, så hafwe wi för de uplysningar Riket sådt om Banquen, Mynt, Cours och Finance, som hittils varit främmande i Sverige, ofelbart at tacka Nordencrantz; så framt icke naturen sjelf förbjuder honom at fortfara med de flere, som Han lofwadt och innehåller det förnämsta, som är hjälpen; så torde han på detta säret förbjuda sig sjelf.

Tiden lärer utwisa, om derwid winnes eller förloras.

Churu det beröfwas, at det gifwes wise Hufwudmän til detta så kunniga upstå, så gifwes dock icke vidare anledning dertil, än Herr Professorens slitiga b. sök hos dem och at de samma wore uphofsman til anläggningen emot Nordencrantz wid 1761 års Riksdag i affigt at tyfta munnen på honom i Wäpeltwängers Handelen; Men, om rygget skulle äga någon grund, så förmodas hos Her Professoren, såsom en förständig man den förjuktighet, at han förbehåller sig sådana munera som swara emot både onera och äfwenmyren, som han sig påtagit, i synnerhet som

detta Försoök 1771, torde aflöpa så snöpligt
som år 1761.

www.books2ebooks.eu